CoP e-Learning
กว่าจะมาเป็น CoP e-Learning

อำนาจ สุคนเขตร์*

CoP e-Learning มีพัฒนาการมาจากกลุ่ม PSU Programmer เมื่อประมาณปีพ.ศ. 2543 ซึ่งกลุ่ม PSU Programmer เป็นการรวมกลุ่มของโปรแกรมเมอร์จากหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ แลกเปลี่ยนข้อคิด และวิธีการแก้ไขปัญหาจากการทำงาน ในช่วงแรกของการจัดตั้งกลุ่ม PSU Programmer มีกิจกรรมพบปะตามสถานที่ต่าง ๆ กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความรู้ และวิธีการแก้ไขปัญหาจากการทำงาน เนื่องจากโปรแกรมเมอร์ส่วนใหญ่จะพบเจอปัญหาจากการทำงานเหมือน ๆ กัน ช่วงแรกมีสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมกันมากนานวันเข้าสมาชิกก็หายไปตามกาลเวลา กิจกรรมของกลุ่มก็หายตามไปด้วย

กลางปีพ.ศ. 2547 คุณวิภัทร ศรุติพรหม แห่งศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ก็ได้จัดกิจกรรมติวการติดตั้งและการใช้งานโปรแกรม Opensource โดยสมาชิกส่วนหนึ่งก็มาจากกลุ่ม PSU Programmer จากการจัดกิจกรรมการติวครั้งนี้นับได้ว่าเป็นเหตุการณ์ครั้งสำคัญที่ทำให้เกิดชุมชนพีเอสยู โอเพนซอร์ส (CoP PSU Opensource) ขึ้น กิจกรรมของชุมชนพีเอสยู โอเพนซอร์สก็ได้ดำเนินมาเรื่อย ๆ มีการติวซึ่งศัพท์ทางด้านการจัดการเรียนรู้นั้นเรียกว่า แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนพีเอสยู โอเพนซอร์สนั้น พบว่ามีความรู้มากมายอาทิเช่น ความรู้เกี่ยวกับระบบปฏิบัติการลีนุกซ์ ความรู้เกี่ยวกับแมมโบ ความรู้เกี่ยวกับมูเด้ิล และอื่น ๆ จากความรู้ต่าง ๆ คุณวิภัทร ศรุติพรหมก็ได้นำเสนอแนวคิดภายในกลุ่มว่า เราควรแยกความรู้เกี่ยวกับแมมโบ และความรู้เกี่ยวกับมูเด้ิลออกไปเป็นชุมชนดีกว่า ซึ่งสมาชิกภายในชุมชนเห็นดีด้วยและไม่มีท่านใดคัดค้าน ซึ่งก็ได้แยกตัวออกมาเป็นชุมชนเว็ปมาสเตอร์ (CoP Web Master) และชุมชนอีเลิร์นนิ่ง (CoP e-Learning) โดยช่วงแรกของชุมชนทั้งสอง คุณวิภัทร ศรุติพรหม อาสาเป็นผู้นำชุมชนระยะหนึ่ง เมื่อชุมชนทั้งสองสามารถขับเคลื่อนไปได้มอบให้หมายให้คุณวิศิษฐ โชติอุทยางกูร แห่งคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นผู้นำชุมชนเว็ปมาสเตอร์ต่อ เนื่องจากสมาชิกทุกท่านเห็นว่า คุณวิศิษฐ โชติอุทยางกูร

* นักวิชาการอุดมศึกษา
กลุ่มงานพัฒนาและเผยแพร่นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา
ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

มีความรู้และความชำนาญในเรื่องเกี่ยวกับแมมโบมากที่สุด และจากนั้นไม่นานคุณวิภัทร ศรุติพรหม ได้มอบหมายให้ผมเป็นผู้นำชุมชนอีเลิร์นนิ่งต่อไปและได้ประกาศการจัดตั้งชุมชนอีเลิร์นนิ่งอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2548

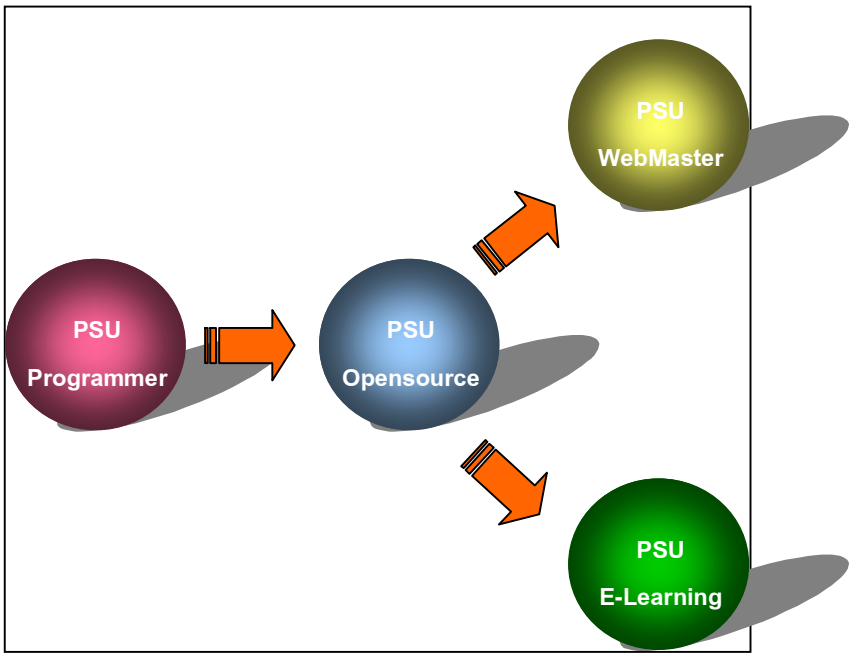

การรวมกลุ่มของ CoP e-Learning มาจากหลายปัจจัยต่างๆ ด้วยกัน อาทิเช่น เรื่องของคน เรื่องของความสำเร็จในการทำงาน เรื่องของการพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น และอื่นๆ สมาชิกภายในกลุ่ม CoP e-Learning มีด้วยกันหลากหลายหน่วยงาน อาทิเช่น ศูนย์คอมพิวเตอร์ ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา ฝ่ายหอสมุดจอห์น เอฟ เคนเนดี้ ฝ่ายหอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกวีสุนทร คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาการสื่อสาร คณะทันตแพทยศาสตร์ ฯ สมาชิกแต่ละท่านก็มีความชำนาญหรือความรู้ในแต่ละด้านไม่เหมือนกัน สมาชิกบางท่านก็มีความชำนาญหรือความรู้เหมือนกัน และสมาชิกบางท่านก็ไม่มีความรู้ในเรื่องมูเดิ้ลเลย เพียงแต่ต้องการที่จะทำให้ได้เหมือนเพื่อน สมาชิกบางท่านมีปัญหาจากการใช้งานมูเดิ้ลแก้ปัญหาไม่ได้ก็เลยมาเข้ากลุ่ม เพื่อต้องการที่จะทำให้งานที่ติดขัดหรือมีปัญหาสามารถทำงานได้ต่อไป สมาชิกบางท่านก็เป็นที่ปรึกษาให้กับหลายท่านในเรื่องมูเดิ้ล

จากปัจจัยดังกล่าวจะเห็นว่าเรื่องของคนเป็นเรื่องที่ใหญ่และบริหารจัดการยาก จนทำให้ผู้บริหารหน่วยงานบางท่านปวดหัวแทบทุกวัน หลายเรื่องที่เกี่ยวกับคนก็ปวดหัวอยู่แล้วการจะนำความรู้ออกจากคน หรือการสกัดความรู้ที่มีอยู่ในตัวคนหรือที่ภาษา KM เรียกกันเท่ๆ ว่า ความรู้ที่อยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) ออกมานั้นจะทำอย่างไร มีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้ความรู้เหล่านั้นแสดงออกมาเพื่อให้คนอื่นได้เห็น แล้วนำความรู้เหล่านั้นไปใช้งานต่อไป หรือไปแก้ไขปัญหาจากการทำงาน หรือนำไปสร้างงานของเขาต่อไป

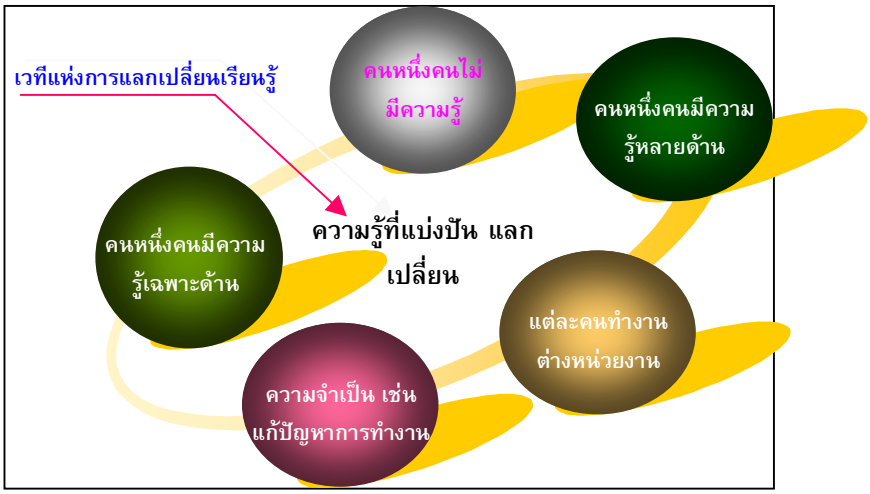

เครื่องมือการสื่อสารและการสกัดความรู้

สมาชิกภายในกลุ่ม CoP e-Learning ส่วนใหญ่เป็นนักคอมพิวเตอร์กันอยู่แล้วจึงไม่มีปัญหาการใช้งานคอมพิวเตอร์ คุณวิภัทร ศรุติพรหม จึงได้สร้างเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นี้ขึ้นมาโดยประยุกต์ใช้งานมาจากกระดานสนทนาหรือหลายท่านเรียกว่า "เว็ปบอร์ด"

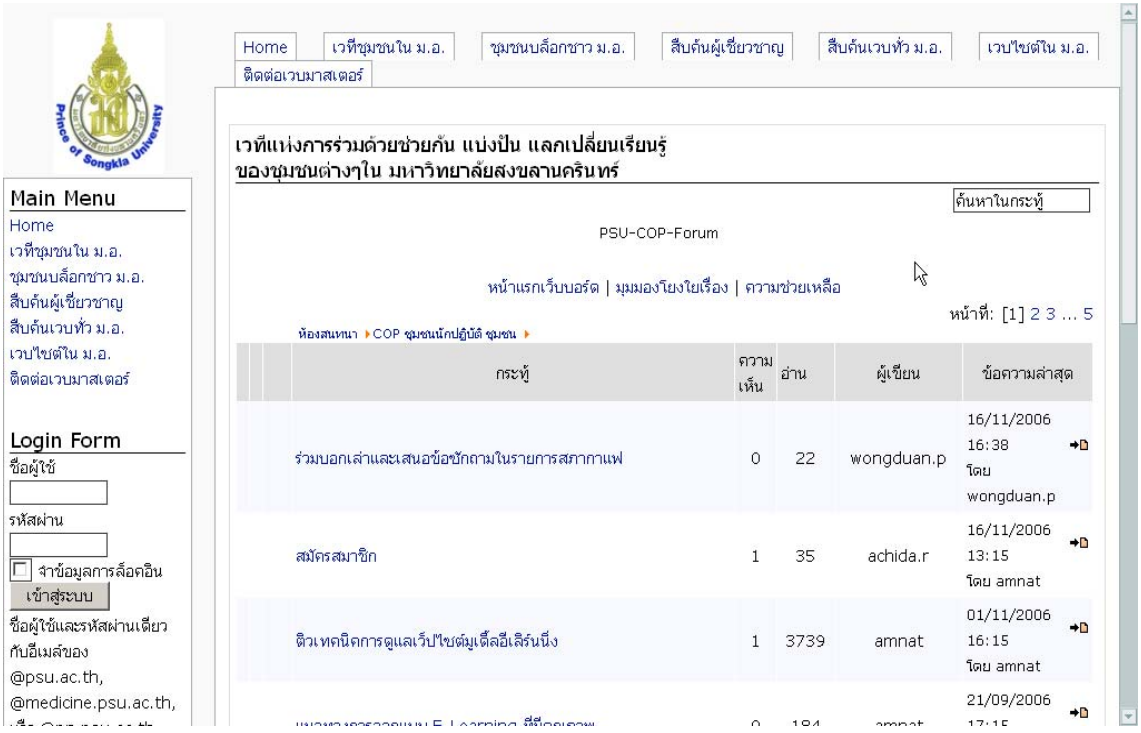

เว็ปบอร์ดแห่งนี้มีความสามารถที่จะส่งสำเนาข้อความของสมาชิกที่เพิ่มลงในเว็ปบอร์ดส่งไปยังสมาชิกท่านอื่น ๆ ที่เป็นสมาชิก CoP e-Learning ผ่านทางอีเมลล์โดยอัตโนมัติ การใช้งานเว็ปบอร์ดสมาชิกส่วนใหญ่จะใช้สำหรับสื่อสาร และแลกเปลี่ยนความรู้กันภายในกลุ่ม จะมีสมาชิกหนึ่งท่านทำหน้าที่เป็นผู้จัดการระบบส่งสำเนาข้อความผ่านทางอีเมลล์โดยอัตโนมัติ ซึ่งก็ทำหน้าที่ง่าย ๆ คือ ใครติดต่อมาขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกก็เพิ่มที่อยู่อีเมลล์ของผู้สมัครเข้าระบบเท่านั้นเอง ซึ่งผมทำหน้าที่เหล่านี้อยู่

ปัจจุบันเรามีเครื่องมือในการสกัดความรู้ใหม่ซึ่งใช้ชื่อว่า " mamboeasy " สมาชิกทุกท่านสามารถเข้าไปสร้างเนื้อหาความรู้ในด้านต่าง ๆ ได้เอง โดยความรู้ที่ได้จะเป็นความรู้ที่มาจากคนจริง ๆ ข้อดีของเครื่องมือชิ้นใหม่นี้เราสามารถสกัดความรู้จากสมาชิกได้โดยตรง ตัวอย่างเช่น การติดตั้งโปรแกรม Pine บน Fedora Core 4 สมาชิกจะแสดงวิธีการติดตั้งโดยเป็นการแสดงลำดับขั้นตอนการติดตั้งจริง ๆ

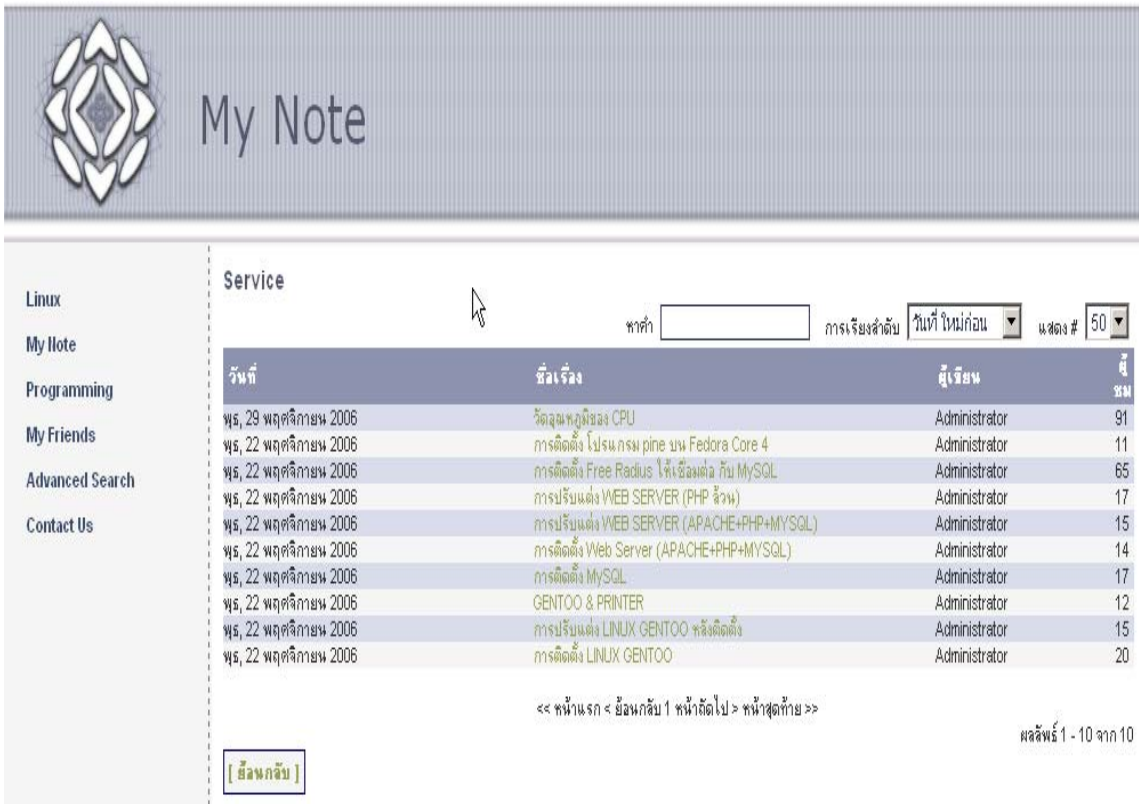

การติดตั้ง โปรแกรม pine บน Fedora Core 4

เรียนโดย Administrator

พธ, 22 พฤศจิกายน 2006

ประโยชน์ อย่างหนึ่งของ pine ที่ผมชอบมากคือ การ อ่าน mail ของ ระบบ ที่สำคัญคือ สามารถ อ่าน mail ของ root ได้โดยที่ไม่ต้องกังวลว่า mail จะมีขนาดใหญ่ แค่ไหนก็ตาม สามารถส่งและรับ mail ได้ดี รวมถึงการรับและส่ง mail ที่แนบแฟ้ม

แต่คุณสมบัติ ทั้งหมด ที่กล่าว ผมใช้แค่ อ่าน mail ที่ระบบ ส่งมาให้ root เท่านั้นครับ
จะใช้ webmail ก็ไม่สะดวก แถม บางทียังไม่สามารถเข้าอ่าน mail root ได้อีก และผมไม่อยากพิมพ์ Password ของ root หลายๆครั้ง และพิมพ์ผ่าน Browser หรือ mail client อื่นๆ

ก่อนต้องไป DL มาก่อนที่ http://www.washington.edu/pine/getpine/
แล้วเลือก OS ให้ตรงกับที่ต้องการ
ของเลือก Linux และเลือก และเลือกแบบ download and build เพื่อที่ compilied เอง

เอาไปไว้ที่ไหนก็ได้ แนะนำ ไว้ที่ /usr/local/src
ขยายแฟ้มออกมาจะได้ ไดเรกเทอรี pine4.64
#cd pine4.64
#build slx (ของผมใช้ FC4 จึงใช้ slx)
สามารถอ่านรายละเอียดได้ที่ doc/pine-port ใครใช้ OS อะไรก็ ตามนั้นนะครับ คอยๆๆๆๆๆ

เมื่อเสร็จ ก็ copy ซะ
#cp pine/pine /usr/bin เรียบร้อย แล้วครับ
ลองใช้ ดูนะครับ #pine
แต่ เมื่อเราลง pine แล้วเราจะได้มาอีก 5 โปรแกรม เสริมเข้ามา คือ pico pilot rpload rpdump
ถ้าอยากใช้ก็ copy ไปไว้ที่ /usr/bin ด้วยครับ
#cp pine/rpload /usr/bin
#cp pine/dump /usr/bin
#cp pico/pico /usr/bin
#cp pico/pilot /usr/bin

แก้ไขล่าสุดเมื่อ (พธ, 22 พฤศจิกายน 2006)

การจัดกิจกรรมพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่ม CoP e-Learning มีการจัดขึ้น 3-4 เดือนต่อครั้ง ซึ่งเราเรียกกันภายในกลุ่มว่า "ติว" การติวกันในแต่ละครั้งเราจะใช้สถานที่หลากหลายไม่เป็นที่แน่นอนแล้วแต่ว่าสมาชิกท่านใดหรือหน่วยงานใดเสนอเป็นเจ้าภาพให้กับการจัดกิจกรรมบางสถานที่การจัดกิจกรรมเราไม่มีสถานที่จัดที่แน่นอนส่วนใหญ่คุณวิศิษฐ โชติอุทยางกูร แห่งคณะทันตแพทยศาสตร์รับอาสาเป็นเจ้าภาพให้ในเรื่องสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ และเจ้าภาพที่จะต้องกล่าวถึงคือผู้ช่วยศาสตราจารย์อิ่มจิต เลิศพงษ์สมบัติ ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ ที่กรุณาเป็นเจ้าภาพเรื่องค่าอาหารว่าง ค่าอาหารเที่ยง และอื่น ๆ บางครั้งการติวมีสมาชิกมาไกลจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เขตการศึกษาตรัง มาติวแบบเช้าไป-เย็นกลับ บรรยากาศการติวภายในกลุ่มไม่มีพิธีการอะไร บรรยากาศการติวแบบพี่สอนน้องจริง ๆ และบ้างเรื่องที่พี่ไม่รู้ น้องก็สอนพี่ การติวที่ผ่านมามี 3 ครั้ง ครั้งแรกที่ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ วันที่ 2 มิถุนายน 2549 ครั้งที่สอง คณะทันตแพทยศาสตร์ วันที่ 2 สิงหาคม 2549 และครั้งที่สาม คณะทันตแพทยศาสตร์ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2549 และก่อนจบการติวทุกครั้งเราก็จะมีการสรุปหรือภาษา KM ที่เรียกกันว่า AAR (After Action Review) ว่าสิ่งที่เราติวกันนั้นเป็นอย่างไร มีประโยชน์อย่างไร ใครไปต่อยอดหรือพัฒนาต่อครั้งถัดไปก็นำมาเสนอ อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ และกล่าวขอบคุณเจ้าภาพทุกครั้ง

และเครื่องมือที่ขาดไม่ได้สำหรับ KM คือ บล็อก (Blog) สมาชิกหลายท่านได้เขียนบล็อกบน

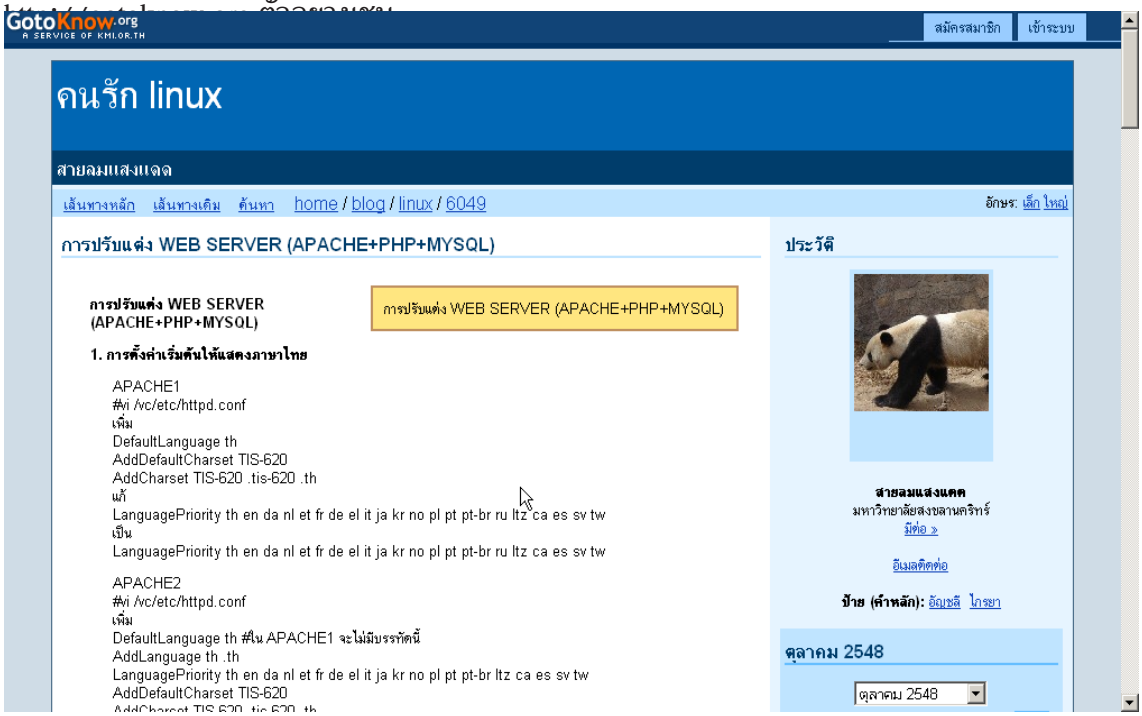

Model ปลาทูกับ CoP e-Learning

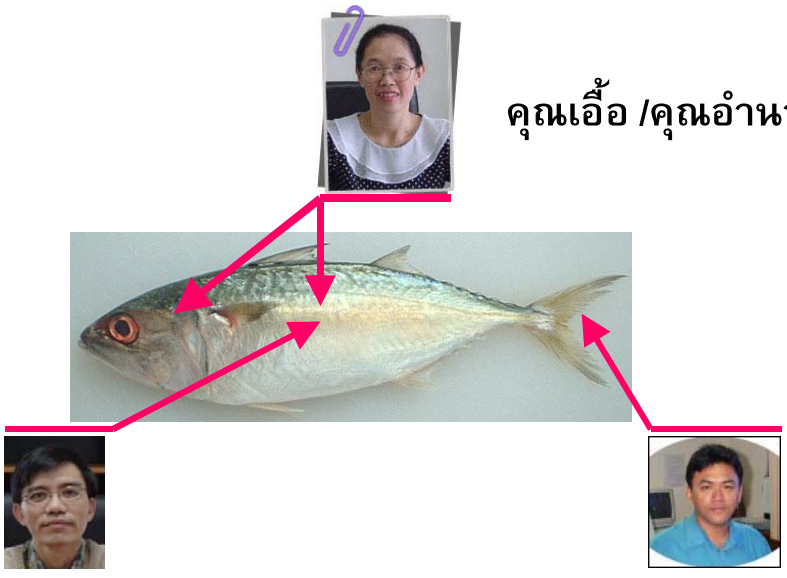

เมื่อพิจารณาโมเดลปลาทูเราจะเห็นว่ามีส่วนที่สำคัญหลายส่วนด้วยกันได้แก่ Chief Knowledge Officer หรือ CKO เรียกเท่ ๆ ว่า "**คุณเอื้อ**" Knowledge Facilitator หรือ KF เรียกเท่ ๆ ว่า "**คุณอำนวย**" Network Manager เรียกเท่ ๆ ว่า "**คุณประสาน**" Knowledge Practitioner เรียกเท่ ๆ ว่า "**คุณกิจ**" ทุกส่วนสำคัญมากสำหรับ CoP e-Learning เพราะจะขับเคลื่อนไปได้พร้อม ๆ กัน ซึ่งจะนำพาพลังแห่งการจัดการความรู้ออกมาสู่สังคม และสังคมสามารถนำขุมความรู้ทางด้านอีเลิร์นนิ่งไปพัฒนาและต่อยอดของความรู้ได้ด้วยตนเอง

การพัฒนาและต่อยอดความรู้ได้ด้วยตนเอง

การพัฒนาและต่อยอดความรู้ได้ด้วยตนเองนับได้ว่าเป็นจุดแข็งของ CoP e-Learning และได้เรื่องนี้เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของ CoP e-Learning ด้วย เพราะสมาชิกสามารถนำความรู้ที่ได้จากการติว หรือจากเว็ปบอร์ด หรือจากเว็ปไซต์ mamboeasy ของสมาชิกแต่ละคน ไปพัฒนางาน หรือแก้ปัญหาหรือประยุกต์ใช้เข้ากับงานของตนเองได้จริงดังตัวอย่างต่อไปนี้

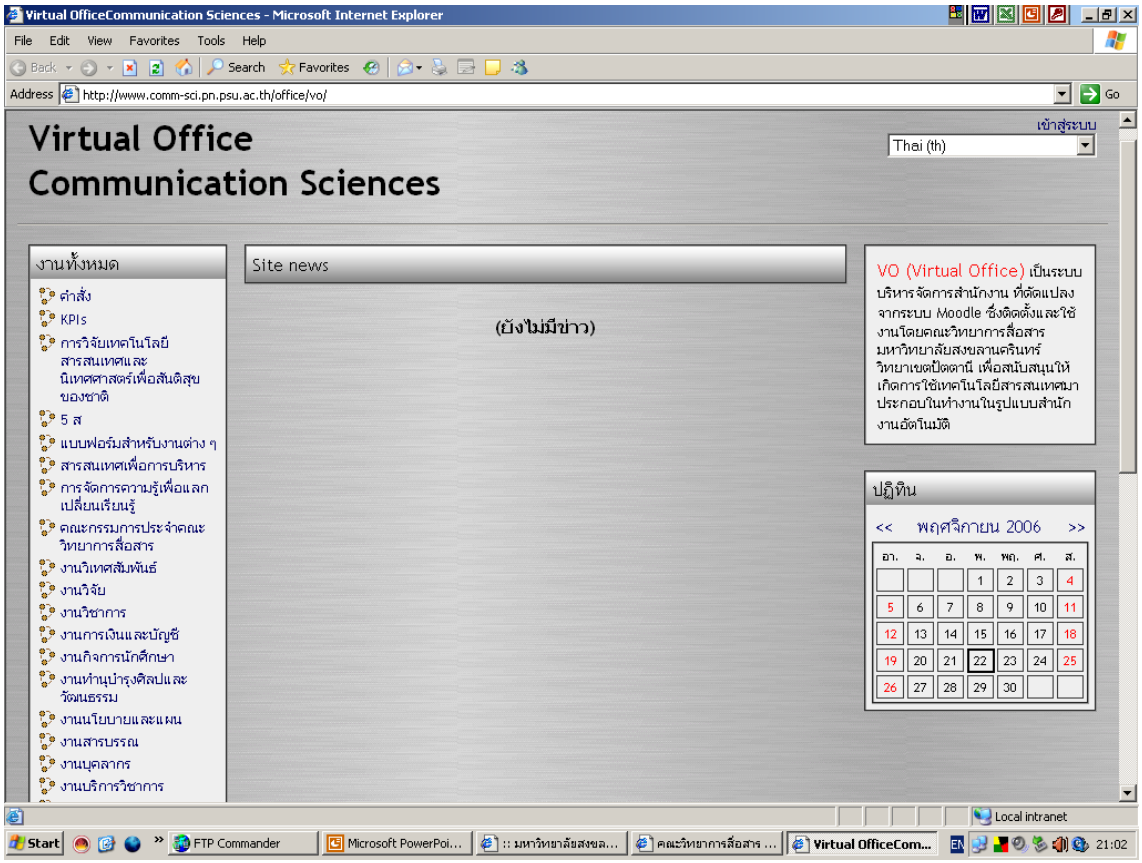

ปัจจุบัน CoP e-Learning เป็นชุมชนแนวปฏิบัติที่เน้นในเรื่องการพัฒนาแบบพอเพียง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้งานได้จริง ถึงแม้ว่าสมาชิกจะอยู่กันคนละหน่วยงาน บ้างก็อยู่กันคนละจังหวัด (หาดใหญ่ ตรัง ภูเก็ต) แต่ก็มีใจช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นอย่างดีจนทำให้ CoP e-Learning สามารถขับเคลื่อนไปได้ ซึ่งก็ยิ่งทำให้ CoP e-Learning เป็นชุมชนนักปฏิบัติที่เข้มแข็งและก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงกับขุมความรู้ทางด้านอีเลิร์นนิ่งภายใต้การสนับสนุนของสำนักวิทยบริการ

****